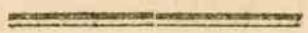

D. D.

DISSERTATIO JURIDICA,

DE EO

QUOD CIRCA RES INVENTAS
JUSTUM EST,
AD CAP. XLVIII. MGB.

QUAM

EX CONSENSU CONSULTISS. FACULTATIS JURIDICÆ
IN REGIA UNIVERSITATE ABOËNSI,

PRÆSIDE

MATTHIA CALONIO,

JURIS PROF. REG. ET ORD.

PRO LICENTIA

Summos in utroque Jure Honores capeffendī

Placido Eruditorum examini submittit

REGINALDUS WILHELMUS STIERWALD,

In Supr. Dicast. Reg. Aboënsi Vice-Notarius, Ostrobotniensis.

IN AUDIT. ACAD. MAJORI Die XVIII. Decembr.

A. MDCCCLXXXIV.

Horis Ante & Post merid. consuetis.

ABOË,

Typis Viduæ Reg. Acad. Typ. JOH. C. FRENCKELL.

DISSERTATIO JURIDICA
DE RE
QUOD CIRCA RES INVENTAS
IUSTUM EST,
AD CAUSAM XAVII. MCC.

De Consuetudine Legationis Jurisdictionis
in Rebus Inventis Antiquis

MATTHEIA GALONIO,
JURIS DOCTORIS

IN ACADEMIA LEGATIONIS DE REBUS
INVENTIS
PUBLICE DEFENSIO
AUCTORIS MATTHEIA GALONII
IN ACADEMIA LEGATIONIS DE REBUS
INVENTIS
PUBLICE DEFENSIO
AUCTORIS MATTHEIA GALONII

ANNO 1671
Typo Valerij And. Typ. Joh. C. Tarnovici.

§. I.

Res esse nullius aut *natura*, aut ex *derelictione* prioris domini, inter omnes constat. Ut vero adprehensio earum rerum, quæ natura nullius sunt, cum animo eas sibi habendi conjuncta, *occupatio* dicitur; sic occupatio rerum derelictarum, & in specie quidem corporalium mobilium, *inventio*, sumto in strictiori sensu hoc vocabulo, appellatur. *Derelictarum* autem nomine nobis veniunt non eæ modo res, quas vel dominus notorie eo abjecit animo, ut easdem suas amplius non esse *nude* velit, actu scilicet voluntatis, qui nihil præterea, adeoque nec translationem rei ullatenus complectitur, vel de quibus, ex indubiis indicîis certo constat, illas jam nullius omnino hominis dominio contineri; verum & quas custodia & possessione sua forte elapas, tam longo temporis spatio investigare & repetere neglexit dominus, ut illarum recuperandarum animum eum deseruisse probabiliter inde inferri queat. Quia ergo duplicis generis esse patet res derelictas, alias, quarum *certa ac evidens*, alias, quarum *præsumpta* tantummodo est derelictio; neque difficile ad intelligendum fuerit, duas omnino *occupationis*, qua in consistit inventio, constituendas esse species, unam *veram*, alteram *putativam*. *Illa* qua res obtinet, de quarum derelictione non dubitatur, & sola, absque ullo alio facto interveniente, ad dominium earum acquirendum sufficit. *Hæc*

contra pro objecto habet res, quæ derelictæ præsumuntur tantum; quapropter nec per se dominium tribuere valet, nisi *præscriptione*, qua jus vindicandi priori domino aufertur, & *usucapione*, quæ continuatæ possessioni proprietatem adjicit, adjuvetur. De hac autem *usucapione*, seu *præscriptione*, nihil enim obstat, quominus promiscue jam his utamur vocibus, cujusnam sit juris, naturalisne an mere civilis, & quonam præcipue ex fundamento æquitatem ejus demonstrari conveniat, inter Eruditos varie disputatum novimus. Nobis, pro nostri instituti modo, fatis erit observasse, eum quatenus definito generaliter certo tempore adstringitur, legum quidem civilium esse inventum: sed ejus tamen generis inventum, quod non modo non invita, sed & commendante naturali ratione in usum fuit traductum. Etenim ultro quamvis largiamur dominii jura, utut & aliter visum sit BYNKERSHOEKIO *de dominio maris c. 1.* corporali possessione minime terminari, & quæ custodia sui domini exciderunt, ideo mox cuivis occupanti non patere, cfr. THOMASII *notas ad HUBER. de jure civit. Lib. 2. Sect. 4. c. 2. n. 43. pag. 452. seqq.*; attamen cum in genere verum sit, res derelictas nullius fieri, ad pacem autem & securitatem universæ hominum societatis valde interfit, ut sicubi de domino quærendum venit, utrum rem suam dereliquerit an minus; nec omnimoda super ea re haberi queat certitudo; in eo quod maxime probabile fuerit potius acquiescamus, quam dubitationibus finem nunquam habituris æternum indulgeamus, quo sic in tuto collocentur rerum dominia: fane a legibus civilibus, quæ & aliâs diversos casus, ob infinitam conditionum individualium discrepantiam naturali jure diversimode definiendos, & ob finitam
inge-

ingenii humani perspicaciam ad vivum nunquam refecandos, ad generalem unam, eamque palpabilem conformitatem revocant, expectandum erit, ut spectato eo, quod ut plurimum fieri solet, determinent, quænam *presumptæ* derelictionis species pro *vera* habenda sit, vel quibus conditionibus positis, res amissa inventori irrevocabiliter adquiratur. Atque tantum abest, ut hæc leges, quæ imposita inventori denunciandæ inventionis suæ necessitate, & concessio domino sufficienti ac congruo rei suæ perfequendæ spatio, usucapionem in gratiam *illius* fanciunt, *huic* vero jus vindicandi in casum negligentiae præscribunt, iniquitatis adculpandæ sint, ut potius, dum eo ipso lites præcidunt, ignaviam excutiunt, diligentiam dominorum severe exercent, & dominorum certitudinem circummuniunt, saluberrimæ prædicandæ sint. Quod videlicet peccatur in singulis, publica in universis utilitate multoties rependitur. Hinc & recte omnino GAIUS l. 1. ff. de usurp. & usuc. bono publico usucapio introducta est, ne scilicet quarundam rerum diu & fere semper incerta dominia essent, cum sufficeret dominis ad inquirendas res suas statuti temporis spatium. Nec plane de nihilo est, quod dicit PAULUS l. 28. ff. de verb. sign. vix est ut non videatur alienare, qui patitur usucapi.

§. II.

Est itaque *inventio*, quatenus occupatione vel *vera* vel *putativa* nititur, *modus acquirendi* partim *originarius* partim *ex originario & derivativo civili* mixtus. Et licet ejus ope, saltem nisi jus occupandi alteri prius fuerit quaesitum, dominium naturaliter adquiratur inventori, hoc est

qui rem derelictam primus corporaliter apprehendit, vel in potentia proxima ad apprehendendum constitutus, occupandi animam primus declaravit: quia tamen occupatio rerum meræ est libertatis, ut de suis circa illam juri- bus, pro lubitu pacisci possint homines, nihil quidquam impedit, quominus inventionis jura legibus civilibus, quæ pactorum naturam hactenus imitantur, varie, pro indole & consuetudine uniuscujusque civitatis determinari que- ant. Sed miretur quis qui factum, ut Jus nostrum hodiernam, præcipuam hujus materiæ sedem, in *Tit. de criminibus*, & eam quidem, quæ de furtis est ejus sectionem, *cap. XLVIII. MB.* conjecerit, cum si doctrinarum seriem systematis legibus adtemperari placuisset, in *tit. de jure mercandi*, quo in de acquirendis in primis rerum mobili- um dominiis agitur, eam collocandam fuisse palam sit? Caussam ejus rei vix aliam veriore adsignaveris, quam sollicitam legumlatoris curam, ne absque urgente gravi- ori necessitate recederetur ab ordine materiarum in Jure antiquo observari consueto. Cur autem majoribus pla- cuerit de rebus inventis dispositionem doctrinæ de furtis subnectere, non infacete explicat *Jus vetus Uplandicum LII. fl. MhB. in pr. Fyndir aghu nåst Tiufnadi standa: Thy at Tiivar hitta giârna, sva sum klukharia hitti kalkin.* Cfr. *CIV. fl. MhB. WestmL. XXXV. ManhB. HelfL.* & ad e- andem hanc rationem respexisse procul dubio dixeris pri- scos *Norvegos & Islandos*, similem quippe in suis Legisfe- riis ordinem secutos. Vid. *CHRIST. IV Norrsk. Lov c. XIII. TyveB. IslLov. JousBog. c. XIV. TyveB.*

§. III.

Sed his in antecessum præstructis, accedendum nobis jam est ad enodandas varias inventionis species, vel expresse in Jure nostro notatas, vel quarum in vita communi exempla occurrerint. Et primum quidem de inventione rerum vere derelictarum agendum. In his principem locum *MISSILIBUS* tribuere licebit, non quod frequentes de iis in foro personent lites, sed quod hæc sola fere sint, quæ expresse derelinquendi animo abjiciuntur. Sunt autem *Missilia* definiente *HOPPIO* ad §. 45. *Inst. de rer. div. donaria, quæ Imperatores, atque olim Consules, hodie omnes qui Majestate gaudent, liberalitatis gratia & in perpetuam alicujus rei memoriam, in vulgus dispergere solent.* Historiam horum conscribere ad nos jam non pertinet. Fecit id *AHASV. FRITSCH* in tractatu *de Sparsione missil*, qui exstat *opusc. Ejus T. II. P. IV. n. 6. & qua partem, CAROL. LUD. WESENFELD* in erudita *Diatriba Antiquario-Jurid.* similis argumenti 1744. *Trajedi. ad Rhenum* edita, quam a *GERH. OELRICH Thesauro Diss. Jurid. selectiss. in Academiis Belg. habitatum Vol. II. T. I. n. 3. p. 139. seqq.* insertam legas. Monuisse sufficiat hoc institutum, ex laudabili in Romanorum Magistratibus, publicæ munificentiae studio, a cicere, faba, lupinis & nucibus profectum; deinde emerendæ popularis auræ cupiditate latius profectum; post ambitione in luxum ac prodigalitatem conversum; tandem intra tolerabilem quemdam *memorialium* præsertim *numismatum & cibariorum* modum, quoad, ad consecrandam publici aut luctus aut gaudii, in exequiis ac coronationibus Regum, & Principum natalitiis, memoriam factis esset, coercitam, hodiernum etjam, indelebili quamvis

barbariei macula adpersum, in usu esse. Est autem de missilibus hisce manifestum, eadem, quatenus plebi, ut nonnulla in eam cadat rapina, ad colligendum projiciuntur, mox ac jacta sunt nullius fieri, & cedere occupanti, ut proinde ei sine injuria auferri nequeant. Mirifice quidem se torquent Juris Romani interpretes, ut explicent, an *donationis* titulo, in incertam quamvis personam collata domini voluntate, transferatur horum dominium, supplente traditionis vicem jactu, vel an tamquam res, quæ jactantis simpliciter esse desierunt, *occupationis* jure fiant capientis. Sed quis est qui non videt, in sparsione missilium a parte jactantis, cum in certum quendam vel certos capientes non consenserit, nudam adesse rei suæ derelinquendæ voluntatem, cum traditione minime confundendam: adeoque nec a parte capientis ad rem suam faciendam, alium quam *occupationis* titulum locum invenire posse. Qua ex re consequitur ex ipsa naturalis juris simplicitate, ad *inventionis* non ad *donationis* titulum totum hoc negotium esse referendum. Cfr. WESENFELD *l. cit. p. 148.-152.*

§, IV.

Altero loco in rerum vere derelictarum, quæ obiectum *inventionis* constituunt, numero **THESAURUM** collocabimus *παρά τῷ εἰς αὐτοῦ κτήσῳ* sic dictum. Varias hæc vox induit significationes; quibus tamen percensendis non est ut immoremur, cum de iis, præter **Lexicographos** alios, consuli poterit **VICAT** in *Vocab. Juris*. Hic non alia ejus obtinet acceptio, quam qua, præeunte **LEONE** Imperatore *l. unic. C. de Thef. condita* notat ab ig-

notis dominis tempore vetustiori mobilia. Quem in sensum etiam PAULO l. 31. §. 1. ff. de acqu. rer. dom. vetus dicitur pecuniæ depositio, cujus memoria non exstat, ut jam dominum non habeat: Et WURFFELIO Jurispr. defin. §. 634. res cujus dominus omnium memoriam effugit, insolito loco recondita. Atque hoc eodem significatu in Jure nostro, si in terra defossus, *Neagrafven Skatt*, sive in maris aut lacus alicujus profundo submersus latuerit, *Botnsfynd* adpellatur. XLVIII. 2. MB. cfr. XV. Tjusf. Sudderml. XXXVII. BygdB. ÓGL. XXXVI. Tjusf. LL. XV. Tjusf. StL. Quemadmodum autem ex adlatis definitionibus oppido colligitur, ad Thesaurum constituendum requiri (1.) res mobiles, (2.) in terra vel alio infueto loco absconditas, quæ (3.) vetustate temporis dominum amiserunt; ita simul ex iis adparet pecuniam, quam quis metus vel custodiæ causa terræ visceribus abdidit, ipsis rebus, ætate sua, forma, inscriptionibus, adnexis vel inclusis syngraphis, aut signis quibuscunque aliis domini adhuc dum existentis, vel certa vel probabilia indicia perhibentibus, thesauri jure ante censi non posse, quam superveniente legitimi temporis præscriptione, jus vindicandi domino fuerit ablatum, ut infra uberius dicitur. Obiter vero commemorasse haud pigebit, thesauros plerosque, velut monumenta quædam pristinae barbariei, considerari debere. Etenim quamdiu homines vel incertis sedibus vagabantur, vel nondum constituta rite civitate in tuguriolis suis continuo ab aliorum incursionibus metu vexabantur, vel perpetuis fere partim publicis partim privatis inter se collidebantur bellis: nihil fere frequentius accidit, quam ut, avaritia simul & invidia haud raro instigantibus, pecuniam suam, & quæ pretiosiora

fiora ipsis viderentur mobilia, almæ matris Telluris gremio custodienda commendarent, ceu & id hodiernum a Lapponibus nostris, vid. HÖGSTRÖM *Lappm. Beskr. c. IV. §. 15. p. 92.* & ab aliis barbaris gentibus fieri novimus. Hinc, ut quam a pactis & legibus defossæ pecuniæ polliceri non poterant securitatem, religionis saltim obtentu eidem procurarent: dæmones sibi fingebant, qui varias induti formas thesauris velut incubarent, eosque a direptionibus tutos præstarent: aliis contra, qui his scrutandis inhiabant, superstitioni superstitionem opponentibus, sibi & aliis persuadere laborantibus, custodes istos incantationibus abigi, & terram ad commissas sibi opes quasi evomendas conjurari posse. Quam late vesana hæc orbem pervagata fuerit opinio dici vix potest. Meminit LUCIANUS in *Pseudomant.* præstigiatorum, qui magicas artes inter alia ad Thesauros eruendos comparatas profitebantur. Laudat quoque Odinum STURLÆSON. *Ingl. S. c. 7.* quod in thesauris perquirendis sagacem admodum, & incantamentorum, quibus expromi possent, adprime doctum semet præstiterit: Ut, quæ de peculiari Thesaurorum Deo *Skratten*, a nostratibus culto, narrantur, silentio prætereamus. Christianis deinde sacris introduci cœptis, tantum absuit, ut ineptam hanc persuasionem animis hominum eximere laboraret Clerus, ut potius ipse, partim haustus e Judaica & pagana Dæmonologia præjudiciis occæcatus, partim falsis de Diaboli in sublunariis potentia opinionibus, ex erronea librorum Novi Fœderis interpretatione imbutus, partim denique sordida lucri cupidine abreptus, novos comminisceretur thesauri effodiendi modos, triplici hoc superstitionis genere mire interpolatos, & horrendis exorcismis refertissimos, ceu vel
unum

❖) 9 (❖

unum eorum exemplum, quod exhibet BOEHMER *Jur. Eccles. Protest. L. V. Tit. XXI. §. 17. Tom. V. p. 429. seqq.* abunde satis istud evincit. Cfr. WIERUS *de Praestig. Dæm. Lib. V. c. 10.* Unde nec mirandum, quod adhuc dum vanissimis de thesaurorum custodia somniis, rudis, credulaque ideo, plebecula tantopere deludi semet patiatur.

§. V.

Verum e diverticulo in viam. Præcipua quæ circa thesaurum excutienda venit quæstio, ea est, cuiam is naturaliter adquiratur, & quonam id fiat titulo? Hujus autem decisio, cum ex alia pendeat quæstione præjudiciali, utrum nimirum thesaurus simpliciter pro *re nullius* an pro *parte fundi* in quo abditus jacuit, an denique pro *media* quadam inter has duas *specie* sit habendus? factum inde est, ut hac de re potissimum graves inter Jure Consultos agitatæ fuerint controversiæ. Facile quidem adparet, qua thesaurum quem quis in *suo fundo*, vel eo qui *nullius* est, reperit, frustra hoc ipsum in disceptationem vocari. Utrumlibet enim statuatur, in confesso est, inventori eum adquiri: & quo præcise titulo illud fiat, disputare parum omnino refert. Attamen ubi quæstio incidit de thesauro, quem quis in *alieno* invenerit *fundo*, nemo non videt multum in eo fitum esse momenti, quodnam decidendæ litis fundamentum amplectaris. Si namque dixeris thesaurum prorsus *rem esse nullius*, inventori is cedit necesse est, jure *occupationis*. Si *partem fundi* eum esseingas, totus ad *dominum soli* jure *accessionis* pertinebit. Sin *media* incedas via, non alia remanebit causæ expediendæ ratio, quam ut thesaurus inventorem in-

ter & dominum soli dividatur. Hinc cum ad solidiorem domesticarum etiam de hoc argumento legum intelligentiam adprime conducat, singularum harum opinionum & fata nosse, & rationes quibus fulciri solent, quo sic a qua parte stet æquitas distinctius judicari queat, nos propositæ brevitatis memores, quæ ea de re scitu maxime necessaria fuerint, carptim enarrabimus.

§. VI.

Notissimum est in gente Romana, cui aliàs gloriam reductæ in artem Jurisprudentiæ deberi nemo fortassis negaverit, eam sensim cum aliis ex causis, tum ex introducta temere, inter perpetua plebis & Patriciorum dissidia, *fori disputatione*, enatam fuisse juris incertitudinem, quæ tandem, postquam OCTAVIUS AUGUSTUS Cæsar facultatem respondendi per modum beneficii Jure consultis indulgisset, Judicibusque, ne ab eorum responsis recederent, vetuisset, auctoribus in primis ac ducibus ANTISTIO LABEONE & C. ATTEJO CAPITONE, duas progeniit sectas, quarum quæ *Labeonem* sequebatur PRO-CULIANORUM a *Proculo*, altera vero, quæ CAPITONIS vestigia legebat, SABINIANORUM a *Masurio Sabino* nomen postmodum est sortita. *v. l. 2. §. 47. ff. de Orig. Jur. & GRAVINÆ Orig. L. I. 45. 73. 74. 76. 81.* Proculiani ut de omnibus juris apicibus subtilius disputabant, ingenii-que & doctrinæ suæ fiducia novitatibus excogitandis impensius delectabantur; ita & intricatissimam de *dominii ac possessionis* natura ac indole, eorumque *adquirendorum vel amittendorum modis* doctrinam nimia sedulitate explicaturi, in eam prolabebantur opinionem, ut thesaurum fundi,
in

in quo latet, partem esse contenderent. Docebant nimirum, fundum cujus esset, ejus esse ab usque suprema cœli regione ad infima soli subsellia: quod cum nemo gazas suas in alienum facile abstruderet fundum, præsumptionem semper esse pro domino, eum thesaurum ibi defodisse, huncque ideo una cum fundo videri transmissum: quod licet ut pars incerta, quæ an & ubi sit ignoratur, per se ac separatim possideri non posset, nihil tamen impedire, quominus universitatis jure cum tota re possideri intelligeretur, animo id implente quod naturali possessioni deesset: & æquum præterea videri, ut fundus tanquam res dignior, in remunerationem custodiæ hominum memoriam excedentis, ad se adtraheret thesaurum ceu rem indigniorem. *Vid. l. 3. §. 3. ff. de adquir. vel amitt. possess. cfr. ENGELB. DE MAN diff. ad loc. cit. §. 9. apud OELRICH l. c. T. I. Vol. I. p. 323.* Quæ ex doctrina consequebatur inventionem thesauri non ad *occupationis* sed ad *accessionis* jus referendum esse, thesaurumque, propterea, a quo demumcunque inventum, ad fundi dominum spectare. Dissentiebant ab his *Sabiniani*, qui receptis vulgo vocabulorum notionibus, & communi hominum ratiocinandi modo pressius se adligantes, thesaurum, quod nec a corpore fundi proveniret, nec cum eo naturaliter cohæreret, non sine apertissima absurditate, tanquam partem vel accessionem fundi considerari posse, eumque ideo haud aliter ac rem quamvis alienam pro relicto habitam, & communioni primævæ restitutam, *occupationis* jure inventori in solidum adquiri urgebant. *l. 31. §. 1. ff. de adquir. rer. dom.* Cum vero multiplicatis indies inter diversa hæc utriusque sectæ studia dissensionum seminibus, parum jam abesset, quin jus omne in ce-

reum velut quendam nasum conversum videretur; & proinde, confirmato principatu, de obturandis litium fontibus, incertitudineque illa tollenda cogitari cœpisset, HADRIANUS Imperator hanc etiam materiam sub examen revocavit, perpensisque quæ utrinque allegari sueverant rationibus, medium velut feriturus ita cavit, ut si quis thesaurum in *suo*, aut *sacro*, aut *religioso* loco (hi enim duo rebus *nullius* accensebantur §. 7. *Inst. de rer. divis.*) reperisset, ipse potiretur; si in *alieno*, non data ad hoc opera, dimidium domino daret, si in *publico*, cum fisco æqualiter partiretur. SPARTIAN. *in vita Hadr. c. 18. §. 39. Inst. Tit. c. l. 63. ff. de adquir. rer. dom.* Atque hanc quidem sanctionem, licet & interjecto tempore, prout ingenia fuere Imperantium, aut ad fisci lucra adtentiorum, aut ad privatorum dominiorum sanctitatem tuendam magis propendentium, ab eadem variis modis ultro citroque, ut ostendit GOTHOFRED. *ad Tit. Cod. Theodos. de Thes. Tom. III. p. 513. seqq.* esset descitum, a LEONE *juniore* Imperatore, hac solum cautione addita, ut qui sceleratis ac puniendis sacrificiis, aut alia qualibet arte legibus odiosa thesaurum quæsiuisset, beneficio hujus legis excidisse judicaretur, restauratam, Codici suo JUSTINIANUS *inseruit. l. unic. Cod. de Thes.* Et cum, successorum avaritia ac cupiditate iterum labefactata, in desuetudinem abiisset, pristino suo vigori eandem denuo restituit LEO *Philosophus Novell. LI.*

§. VII.

Adparet itaque ex dictis, Romanos de legibus ex arte condendis sollicitos, in definiendo quidam circa thesaurum

faurum in alieno fundo inventum justum esset, triplicem
 ingressos fuisse viam, quarum una *Proculianorum* erat, *Sa-*
binianorum altera, & tertia denique, quam a HADRIANO
 horum dissidia composituro monstratam, JUSTINIA-
 NUS sequendam edixerat. Quemadmodum autem pro-
 gressu temporis per omnem fere Europæum orbem se
 diffudit hujus gentis Jurisprudentia, eamque post renatas
 præsertim litteras consecuta est venerationem, quam nul-
 lis unquam humanis legibus contigisse legimus: ita & fa-
 cile est ad intelligendum, evenire vix aliter potuisse, quam
 ut non Juris modo naturalis Doctores, ad sua arva ex
 ejus fontibus riganda certatim velut concurrerent, sed &
 Legumlatoribus plerisque tantum non gloriosum videretur,
 ex ditissimo hoc penu, sibi suæque reipublicæ, quæ
 imitarentur decerpere. Sic a *Proculianorum* philosophia
 non penitus alienum se professus est THOMASIVS in *notis*
ad HUBER. de jure civit. Lib. II. Sect. IV. C. 3. n. 19. Et
 quamquam principia eorum ceu inepta rejiceret WOL-
 FIVS *Jur. Nat. Part. II. C. 2. §. 331.* pro domino tamen
 soli, quod jus occupandi ei quæsitum esset, & ipse pro-
 nunciavit. §. 332. *ibid.* *Sabinianorum* doctrinam amplexi
 sunt GROTIUS de *Jure Bell. & Pac. L. II. C. 8. §. 7.* &
 PUFENDORFF *Jur. Nat. & Gent. Libr. IV. c. 6. §. 13.*
 Jure Consultis interim plerisque pro æquitate legislatio-
 nis *Hadrianeæ* depugnantibus. Et profecto, si arbitrariis
 omnibus fori decisionibus sepositis, solam in consilium vo-
 cemus naturalem rationem, vix insiciandum erit, eandem
 omnium prope videri æquissimam. Quod tamen ad e-
 vincendum non opus est, ut cum Commentatorum turba
 operose disputemus, *accessionis* ne an *occupationis* juri ma-
 gis in hac retribuendum sit, aut cuinam eorum primas

dederit HADRIANUS. Suppetit namque planior longe alia & commodior rationem legis hujus reddendi via, ab illustr. WOLFIO *l. c.* egregie quidem indigitata, at non presso fatis, quod pace tanti Viri dixerim, pede calcata. Est videlicet thesaurus res nullius. Verum ut ab una parte clarum est, divisus inter homines fundorum dominiis, *jus occupandi aëternis* finibus cujusque fundi comprehensa, non posse non cum dominio soli conjunctum, adeoque domino fundi, cum exclusione omnium aliorum acquisitum intelligi: ita ab altera non minus evidenter liquet, thesaurum, nisi in eum inventor fortunæ beneficio incidisset, eumque occupasset, æternum fortassis fuisse latiturum, & hoc præsertim respectu diversissimam esse ejus a *feris*, quæ in silvis nostris oberrant, aut *piscibus*, qui in aquis nostris degunt, rationem. Sicut ergo iniquum foret, eum cui jus occupandi pacta vel leges reservaverant, ex usu sui juris, ab altero quantumvis fortuito sibi intercepto, nihil sentire commodi: sic nec æquum esset, inventorem ab omni improvisi & divino quasi munere oblatis sibi lucri participatione excludi. Quam autem uterque feret lucri partem? dimidiam procul dubio. Quid enim in humana vita tutius, quid rectius, quam ut quoties æqualia fere utrinque stant rationum pondera, ad exactissimum calculum nulla arte revocanda, non in summum nec inimum, sed medium eatur, resque de qua lis est, pari inter utrumque lance dividatur? cfr. DE MAN *l. c. §. 9.* Quia vero palam est, hæc omnia, in eum, qui data ad hoc opera, thesauros in alieno fundo, incio & invito domino scrutatus est, minime quadrare, quippe quod is jus proprietarii deliberato animo involavit; ideo neq̄ incongruum fuerit, ut is, sicubi istius modi casus incidit,

rit, quod rarissime eventurum facile perspicitur, quæsti mala fide lucri parte, in pœnam quasi suæ proterviæ privetur.

§. VIII.

Si jam ad gentium instituta oculos deflectere placuerit, vix quidem obscurum manebit, rectissime a CUJACIO *Observ. Lib. IX. c. 37.* esse animadversum, nullam tam juris materiam, quam hanc ipsam, quæ de thesauris est, ex libidine & arbitrio Imperantium semper pependisse. Etenim cum prudentia civilis doceat, in acquisitionibus fisci constituendis, notante id THOMASIO *in dissert. de Regal. fisci Princip. Germ. c. II. §. 1.* videndum esse, annon suppetant acquirendi fontes, ex quibus cives quam minimum damni sentiant; tales autem sint, si res nullius, quarum dominium aut possessionem vel nondum adquisiverunt, vel adquisitam amiserunt subditi, nulla aut exigua admodum earum recuperandarum spe sibi relicta fisco adscribantur: hinc sapienti aliquando consilio, aliquando sola aviditate ducti Principes, hanc omni fere ævo inierunt ærarii locupletandi viam, molestam quippe non futuram civibus, qui cum sua possidere cunctis liceret, aliena fisco libenter offerrent, *siquidem & sine damno inventa perderent, qui propria non amitterent*, prout THEODORICUM Ostrogothorum Regem ratiocinatum narrat CASSIODORUS *Var. VI. 8.* Sic veteres Germani, ut res alias plerasque nullius, ita & *Thesauros* ad fiscum deferendos voluerunt. HEINECC. *Elem. Jur. Germ. L. II. Tit. I. §. 8. p. 220.* Angli pariter, cum olim inventori thesaurum cederent, hodie eum ærario totum adplicant, BLACKSTONE *comment. Libr.*

Libr. I. c. 8. §. 13. Quod & in *Hispania* usu receptum esse tradit GROTIUS *l. supr. c.* In vicina quoque *Dania* Regis est aurum omne ac argentum, quod ad vomeris attactum in terra reconditum invenitur. *Judsk. Lov B. Lib. II. c. 113. K. CHRISTIAN V. Dansk. Lov. Lib. V. c. 9. §. 3.* cfr. *SkåneLag. om Urbota mål. §. 41.* Sed quidquid horum sit, & quamvis id, ut fiseus thesauros in quocunque loco repertos sibi vindicet, universi orbis consuetudine introductum existimaverit COVARRUVIAS, ut videre est apud CORVIN. *in method. enarr. Cod. ad Lib. X. Tit. XV.* fuere tamen alii legumlatores, qui sic suas de hoc argumento adornarunt sanctiones, ut principia Juris Romani ipsis obversata facile agnoscas. Jus vetus *Islandicum* thesauri fortuito inventi trientem inventori, duas trientes domino soli assignat: data vera opera quaesitum, huic in solidum adjudicat, statuta insuper inventori multa ob alienum agrum temere effossum. *Jons B. cap. XV. Tyve B. Jus Norvegicum CHRISTIANI IV. c. XIII. Tyve B. §. c. XI. Odels B. pariter ac CHRISTIANI V. Lib. V. Art. 1-8.* trifariam eum dividit, ad æquas inter fiseum, inventorem & dominum soli partes. Idem in *Gallia* hodie saltim, ut plurimum observari docet CHOPPIN *de doman. Gall. L. II. Tit. V. §. 12.* ubi & antiquas istius regni consuetudines fise persequitur. Quid? quod *Germanicæ* gentes pleræque, abrogato veteri more, ad Juris Justiniani dispositionem semet jam contulerint. Fecisse id *Saxones* ex constitutione patet D. AUGUSTI *Electoris*, qua locum *Specul. Saxon. L. I. Art. 35.* vi ejus, quæcunque profundius sub terra recondita jacerent, quam quo aratrum pertingeret, ad fiseum pertinerent, quod & *Spec. Svecic. c. 379.* sancitum erat, de solis metallorum venis in-

intelligendum, & qua thesauros jure civili Romano standum esse authentice interpretatus est. CARPZOV. *Jurispr. for. Romano-Saxon. P. II. Const. LIII. p. 875.* cfr. HORNIUS *de regali metallif. jure §. 14.* Eundem tenorem servat Jus *Austriacum*, eo solum cum discrimine, ut partem inventoris data opera in alieno scrutantis fisco addicat. KEES *Comment. ad §. 39. Inst. de rer. div.* Quo cum & consentit Jus *Prussicum* hodiernum, ita tamen ut inter inventorem licitis aut illicitis artibus quærentem nullam admittat distinctionem, mera quippe superstitione nixam. *P. II. L. II. Tit. 5. Art. 1. §. 5.* Sed plura hanc in rem cumulare jam non vaecat.

§. IX.

In patriam reversi, si ad antiquiores leges animum advertimus, eas omnes, quæ thesauri meminerunt, in eo consensisse deprehendimus, ut eum tamquam rem nullius Regem inter & inventorem, neglecto domino soli, dividendum vellent. In adsignanda autem utriusque portione in diversa eas abire videas. Jus *Sudermannicum XV. TiufB.* bessellem fisco, inventori trientem addicit. *Ostrogothicum XXXVII. 2. BygdB.* dimidium utrique concedit. Quod & Jure tam *Christophoriano XXVI. 1. TiufB.* quam *Municipali XV. TiufB.* comprobatur; ut proinde mirari subeat, qui factum, ut Rex CAROLUS XI. *Placat om allehanda fynd d. 5. Jul. 1684.* bessellem omnis thesauri fisco deberi statuens, ad Jus commune provocare non dubitaverit. Retinuerant CHRISTOPHORIANI juris sanctionem, quibus cura concinnandi hodierni codicis delegata fuit, ut patet ex specimen Ordinibus regni a. 1731

exhibito, in quo sic incipit §. 2. c. XLVIII. MB. *Af ned-
 grafven skatt, botnsfynd eller annat slikt, ther ei fins ågare
 til, tage Konungen halft och halft then som hitte.* At non
 meruit Regni Ordinum suffragia hæc rogatio, ex ea po-
 tissimum, ut facile conjici potest causa, quod monarchiæ,
 quam restitutæ nuper libertati convenientior videretur.
 Erat præterlapsis temporibus fisco jus vindicatum occu-
 pandi bona *ad hoc nota* in privatorum fundis forte obvia, &
 sic quidem vindicatum, ut laudatum jus a dominio soli a-
 vulsum, & dominis fundorum profus ademptum, haud
 obscure adpareret. Exemplo ejus rei esse poterunt, me-
 tallifodinæ quævis & minerarum venæ, *Järnbergs-Ord-
 ningen d. 6. Julii 1649. §. 4. Riksdags Besl. d. 3. Januar.
 1683. §. 13.* Concharum margaritiferarum piscationes, *K.
 förordn. om Pärlesfisk. d. 29. Maji 1691.* ad regalia fisci,
 contra quam antiquitus obtinuerat, relatæ; & jus anima-
 lia fera nobiliora & utilia in fundis suis venandi, plebi
 (paucis tantum provinciis exceptis) negatum *K. Stadg.
 om Jägter, Djursf. och fogelsk. d. 29. Aug. 1644. §. §. 1. 2.*
 Sublato itaque absoluto Regum imperio & libertate recu-
 perata, cum id præcipue agendum sibi judicarent Regni
 Ordines, ut vel abolerentur vel saltim restringerentur
 quotquot essent fisci jura in præjudicium privatorum do-
 miniorum, præter evidentem necessitatem, vel olim vel
 nuperius introducta: jus etiam istud occupandi bona va-
 cua fundorum limitibus conclusa, ceu cum ipso soli do-
 minio naturaliter connexum, civibus denuo adferendum
 putabant. Hinc non modo metallorum in suis fundis fo-
 diendorum, *K. förordn. ang. deras friheter som någre me-
 tall- och min. strek upsinna d. 27. Aug. 1723. §. 1. Ad. Pri-
 vil. d. 16. Oct. 1723. §. 13.* & concharum margaritiferarum
colli-

colligendarum, *K. förordn. ang. Pärlesfisk. d. 20. Sept. 1723* (°) & venationis in propriis fylvis, rejecto scilicet eo, quod specimini novi codicis insertum erat *c. XXIII. BB. huru bötas skal, tå Högdjur, Hare och fogel olagl. skjutas eller fångas*, jus privatis restitutum: verum & deinceps de thesauro sancitum, ut regulariter dimidia ejus pars domino soli, altera dimidia inventori cederet; sin antiquis constaret nummis, vel metallis fabrefactis, aliisque artis operibus, ut tum fisco jus esset, cessante hoc in casu in totum eo, quod domino soli aliàs qua dimidium indultum fuerat jure, ab inventore ea redimendi, præstita huic integra eorundem æstimatione cum augmento octantis *XLVIII. 2. MB.* Quem locum, in hac nempe materia classicum, paullo uberius explanasse haud pigebit.

§. X.

Bimembrem esse sanctionem loco adlato propositam, & primo obtutu, cuivis in oculos incidit. Quod ergo prius ejusdem membrum adinet, sciendum est illud non ad alios trahendum esse thesauros, quam quæ mobilibus constant, *communi* tantummodo *pretio* æstimari solitis, vel ut distinctius nos explicemus, quæ a parte fisci *pretium* quoddam *adfectionis* non recipiunt. Si vero notes per vocem *Jordägare* ut constanter aliàs, sic & *l. c.* non alios intelligi, quam penes quos *directum* fundi est *domini-*
C 2
um;

(*) Hanc tamen constitutionem postmodum abrogandam & jus Myas margaritif. colligendi fisco iterum vindicandum voluerunt Regni Ordines. Vid. *K. M. ytterl. förordn. ang. Pärlesfisk. d. 4. Maji 1731.*

um; & intricatissimam adeo Commentatorum Juris Romani, de *dominii utilis & usus fructus* ad thesauri perceptionem effectu, philosophiam, nullius plane in foro Svecano esse utilitatis; ex disertis legis de hujus generis thesauro verbis, sequentia nullo negotio deduces consecutaria: nimirum (1.) thesaurum a domino in suo prædio, sive *libero*, sive *cenfitico* inventum, ipsimet in solidum acquiri. (2.) Quod si fundus inter plures communis fuerit, condominorum unumquemque pro rata ad unam thesauri dimidiam participandam admittendum esse, altera dimidia inventori cedente. (3.) Quod si *fiscalis* vel *emphyteuticus* fuerit fundus vel ex toto vel ex parte, fiscum vel dominum emphyteuseos, vel integram dimidiam thesauri, vel pro rata sui dominii, portionem dimidiæ percipere. (4.) Thesauri in fundo urbano, qui non in privato, sed universitatis est dominio, inventi, dimidium fisco urbano: in area autem templi, aut prædio, quod ab ecclesia directo dominio possidetur (*Kyrkohemman*) reperti, ecclesiæ assignandum esse. (5.) Thesauri in prædio dotali *IX. 4. GB.* vel cum antichresi hypothecato *IX. 7. JB.* vel alteri ad utendum fruendum per dies vitæ *VIII. 1. JB.* vel qualicumque alia sub conditione concessio, inventi, dimidium, domino soli debitum, nec *viduæ* dotem possidenti, nec *hypothecario* nec *usu fructuario*, sed *proprietario soli* acquiri. Cfr. *K. Res. på Prästersk. allm. Besv. d. 10. Dec. 1672. §. 12.* Nec dubium (6.) Dominum thesaurum in suo loco inventientem, ad inventionem ullo modo denunciandam haud teneri. Eum contra qui in *alieno* invenerit, ad indicium ejus bona fide domino soli faciendum omnino obligari. Si quas alias hujusmodi in causis moveri contigerit quaestiones, eæ principiis hisce rite applicatis, facillime deciden-

dentur. Addere tamen licebit, nullum in nostro Jure inter *fortuito* inventientem & *data opera* quærentem adparere discrimen, idque, partim quod cogitari vix possit inventio, quæ non aliquali licet ad inveniendum opera adhibita, casui magis quam consilio accepta referri mereatur, partim quod dominus thesaurum in suo fundo investigari sciens nec prohibens, tacite in id consensisse existimetur, consulto a Legumlatore videri omissum: ideoque ab hac distinctione, ne invita lege, foro temere intrudatur, sedulo cavendum esse. Meminisse quoque juvabit, inventorem in scrutando thesauro superstitionis artibus usum, dimidia sibi debita, cum neque id lex præceperit, multari minime oportere, quamvis & pœna superstitionis *II. 2. MB.* pro re nata plecti & queat & debeat. Cui tamen, si *virgula solummodo divinatoria* usus fuerit, locum non esse, facile dabit etjam is, qui cæterum omnia, quæ de mira ejus vi ac efficacia circumferuntur, anilibus accensenda fabulis judicaverit.

§. XI.

Posterius laudatæ sanctionis membrum ad thesauros pertinet, quorum materiam efficiunt vetera numismata, & rariora artis opera, e. c. arma, utensilia, codices manuscripti &c. quæ ob insigniorem, quam historiæ patriæ & antiquis gentis nostræ moribus ac ~~constitutis~~ perno-scendis fenerantur lucem, *pretio adfectionis* fiscus æstimat. Esse hunc genuinum legis sensum, ut non alia, quam quæ laudato fini inserviunt, dispositione ejus comprehendantur, res ipsa luculenter fatis evincit. Quæ enim vel fingi potest ratio, cur præter integram eorum æstimationem,

nem, octantem insuper inventori solvendam lex jubeat, si non hæc sola, quod eadem præter *commune* suum *pretium* aliud adhuc recipiant, ex *adfectu*, quo fertur Legumlator ad gazophylacia & archiva publica omnibus iis rebus ornanda ac locupletanda, quæ ad pristini ævi habitum vividius repræsentandum, ad illustrium virorum, & rerum pace belloque præclare ac fortiter gestarum memoriam ab oblivione vindicandam, decusque ac honorem patriæ conciliandum, quoquo modo faciunt. Prælusèrunt quodammodo introducendo huic juri Tutores Regis CAROLI XI adhuc dum minorennis, laudabili omnino suo, de antiquitatibus patriis, quarum inprimis *Regni tum Cancellarius*, Comes MAGNUS GABRIEL DE LA GARDIE amantissimus fuit, bene merendi studio, *K. Plac. om gamle Monum. och Antiquit. i Riket d. 28. Novemb. 1666.* ab Ordinibus regni, qua decebat venerabunda gratitudinis testificatione excepto, *Riksd. Besl. d. 22. Sept. 1668. §. 2.* Proxima vero ejusdem fundamenta Ipse jecit REX Augustissimus, ex gustu sui sæculi, de conquirendis undique vetusti ævi monumentis non minus sollicitus, edita *Constit. supr. cit. om allh. fynd d. 5. Julii 1684.* quippe e qua potissimum, eo cum temperamento, quod præsentium rerum svaserat conditio, petita sunt, quæ in Codice Fridericiano *l. c.* sancita, & in *K. br. til Landshöfd. i Finl. d. 20. Aug. 1755.* ulterius explicata leguntur. Vi quorum jam mobilia quævis, quæ raritatis commendationem habere, & Archæologiæ litterariæ subsidium quoquo modo præbitura videantur, ubicunque demum, sive in terra, sive in ejus superficie reperta, Præfecto Regio provinciæ omnino erunt denuncianda, ut is causam omnem ad S. Regiam Majestatem referat, adjuncta concinna rerum ipsa-

pſarum & loci quo in inventæ fuerunt deſcriptione, quo ſic ſi Regiæ Majeſtati e re fiſci eſſe viſum fuerit eas redimi, de pretio earum & præmio inventionis inventori ſolvendo decerni queat. Exſtitit non ita pridem, anno 1770 hic prope Aboam exemplum hujusmodi inventionis ſilentio a nobis vix prætereandum. Miles quidam gregarius in parœcia *Nouſis*, agellum ſuum haud procul a templo, cujus ætas ad medium circa ſæculi XII adſcendit, diſſitum ſoſſa circumdaturus, annulum repererat aureum, ddrantem ulnæ longum, ponderis autem, ad *normam monetariam exacti, auri ligati* $15\frac{1}{2}$ lothonum, *puri vero* 14 lothon. $10\frac{2}{3}$ granorum, valorem $56\frac{1}{2}$ Ducatorum, quos vocant æquantium, cujus coëuntes utrinque extremitates ad formam ſerpentini capitis affabre ſatis erant effigiatae. Atque hunc annulum, quem olim in muliebris capitis ornamentis, ad cincinnatos crines ambitu ſuo continendos, adhibitum, periti harum rerum exiſtimatores ſuſpicati ſunt, fiſco oblatum, Regium Cancellariæ Regni Collegium, ſolutis militi 2016, thaleris cupreis, quorum, ex ea quæ tum valuerat Ducati æſtimatione, 1792 thal. in pretium annuli ordinarium, 224 th. vero in præmium inventionis lege ſtipulatum computabantur, redimendum curavit, *K. Cancell. Coll. Br. til Landsh. i Abo d. 30. Oct. 1770. cfr. Inr. Tidn. 1770. N. 88.* Habet interim omnis hujus generis theſaurus id ſingulare, ut nihil unquam ex illo lucri, ad dominum fundi quo in effoſſus fuit, ſive is fiſcus ſit, ſive privatus, ſed quantumcunque illud fuerit, totum ad inventorem ſolum redundet. Nec difficile perſpectu, & ad fraudulentas inter inventorem & dominum fundi colluſiones præcavendas, & ad redemptionis beneficium fiſco tanto certius conciliandum, hoc ita eſſe conſitu-

stitutum. Cæterum sicubi acciderit, ut fiscus res inventas vindicare nolit, quod quidem eveniet, quoties vel pretium adfectionis in illas cadere nequit, vel earum exemplaria aliunde jam habentur quæsitæ, nemo non intelligit, illas tum ad eam redire causam, quam §. *proxime præcedenti* exposuimus.

§. XII.

Forfan piaculum esset intactam prorsus dimittere quæstionem, non eam quidem valde salebrosam, sed tamen, ut sunt quorundam hominum ingenia ad manifestissimam etiam iniquitatem, confictarum qualiumcunque rationum velo palliandam prona, in controversiam deductam, an nempe mercenarius ad fodiendum, arandum, ædificandum conductus, si locatam præstiturus operam thesaurum invenerit, juris quid in ea potiatur, vel an partem ejus inventori aliàs cessuram conductori acquisivisse censendus sit? Posterius ex his potissimum argumentis, quod qui operas locat, præter mercedem nihil habeat quod exigat, cætera vero ejus qui conduxit commoda sint vel incommoda; item quod conductus conductorem referat, & quod ipse facit, perinde sit atque si conductor fecisset, ANGELO ad §. 39. *Inst. de rer. div.* & PETRO GREGORIO *Tholosano Syntagm. L. III. c. XI. n. 5.* placuisse narrat præter alios BYNKERSHOEK *Obs. Jur. Rom. L. II. c. IV.* ubi & notat in eandem sententiam in Belgio suo nonnunquam in Judiciis fuisse pronunciatum. Verum ut solide disputat Illustr. Auctor. *l. c.* nihil his rationibus esse potest levius. *Plus enim, ut ipsius potius quam meis utar verbis, quam manifestum est, thesaurum casu inveniri &*
mer-

mercenarium non intelligi mercenarium, nisi contemplatione rei ad quam conductus est. Conductus autem est ad fodiendum, ædificandum, vel si quid his est simile, ad thesaurum inveniendum conductus non est. Neque igitur respectu thesauri mercenarius est vel fossor vel ædificator; Neque ex eo quod nullum est quidquam juris conductori, non fortunæ, sed operæ. Refert præterea conductus conductorem, sed in eo ad quod conductus est; ad quod non est, cujusvis extranei loco habendus, etiam in eo quod occasione locatæ operæ obvenit. Fuisse eandem hanc quæstionem & in Patria nostra olim motam condiscere est ex XXXVII. 2. MhB. HølfL. ubi sic decisa legitur: *Hitta legho hjon fynd, sva at thøn laggia åy bondans syslū nidher, Tha åghu the luth i fynd. Laggia the nidher bondans syslū, tha aghi bondi fynd.* Sed utut omnino largiendum sit, dominum a mercenario, qui contra pactionis formulam a stipulatis operis ad thesaurum effodiendum se recepit, jure exigere ut damnum operarum sibi præstet, iniquitatis tamen vix ac ne vix quidem absolveris legem, quæ sub frivolo sæpissime hoc prætextu, mercenarium a communione oblatis forte lucris in totum excluderat, pusillamque culpam gravi ut plurimum multaverat dispendio.

§. XIII.

Præter duas, de quibus hætenus egimus, vix aliæ cogitari poterint inventionis species, quæ, res de quarum derelictione certo constat, pro objecto habeant. Saltem reliquæ omnes, quarum in Jure nostro fit mentio, circa res versantur, quæ derelictæ probabili tantummodo conjectura præsumuntur, quasque uno rerum amissa-

rum vocabulo comprehendere tantisper licebit. Ad quas ergo breviter contemplandas cum progrediendum jam erit, scire ante omnia convenerit, quænam sint principia illa communia, quibus legum nostrarum de his ipsis sanctiones innituntur. His enim cognitis, de iis quæ singulis speciebus propria sunt, expeditior fiet disputatio. In genere itaque Jus nostrum, rem amissam suo domino legitime eandem repetenti, salvam utique ab inventore vult præstandam. Quia vero dominum rem suam, ni ea carere malit, quantocyus indagaturum tanto graviori de causa præsumit Legumlator, quanto in avertendis damnis, quam lucro captando sollertiores fere esse soleant homines; hinc perquisitionem rei suæ, domini ipsiusmet diligentia permittit, nec inventori plus injungit, quam ut rebus a se inventis parem ac suis custodiam præstet, easque publice & modo legitimo proclamandas curet. Hunc scilicet, ubi dominum revera ignoraverit, nec ipso res suas mox e vestigio perquirente, se eas invenisse dolose dissimulaverit, quam primum inventionem solenniter denunciandam fecerit, suo perfunctum officio, malæque fidei & meditatae fraudulentæ interversionis aut contrectationis suspicionem a se amolitur tantum non semper judicat, eumque idcirco omni domini præterea investigandi obligatione exsolvit. Cum porro vel nunquam vel rarissime, hæc enim in Jure pari passu ambulant, contingat, ut non intra unius anni decursum opportuna satis domino rei suæ recuperandæ suppetat occasio; negligentiam autem suam & socordiam sibi non inventori nocere conveniat; igitur jus rei amissæ vindicandæ, annui temporis spatio, unico eidem noctiduo in complementum addito (*natt och år*), & a die finitæ proclamationis computando, domi-

domino præscribendum vult, & sic quidem præscribendum, ut nec ad moram, quantumvis legitimis impedimentis, purgandam, eum regulariter admittendum velit. Nec sane de repellendo ab allegandis impedimentis domino facile dubitaverit quisquam, qui modo animadvertit consuetam aliàs clausulam, *utan han visar laga förfall XV. 4. AB. ther han ej laga förfall visar §. 5. ibd. utan laga förfall XVIII. 1. 3. ibd.* singulis in locis, in quibus de rebus amissis vindicandis agitur, constantissime, & sic quidem non nisi consulto prætermittam esse. Ad æquitatem vero hujus juris in tuto collocandam, ut dominiorum in civitate certitudinis procurandæ necessitatem, de qua supra §. I. dictum, cordatis caussæ æstimatoribus suffecturam arbitramur; ita jam, quemadmodum in eundem hunc annum, qua reperta mobilia, præscriptionis terminum, inde ab ævo introducti juris *XII Tabb.* omnes pæne gentes unanimibus velut suffragiis consenserint, quamvis nec levis aut contemnenda istius consensus videatur auctoritas, ostendere supervacuum judicamus, ad diversas inventionis rerum amissarum species explicandas properaturi.

§. XIV.

In his primum se nobis offert inventio RERUM PERDITARUM, id est, inanimatarum, quæ casu, e. g. de rheda currenti, in viam aut plateam elapsæ, custodia & possessione sui domini exciderunt *XLVIII. 1. MB.*; quam igitur, nostratibus olim haud incommoda denominatione *Vågafynd* adpellatam, *LII. MhB. UplL. in pr. XIV. TiufB. SudermL. CIV. MhB. WestmL. XXXV. MhB. Hells. cfr. XXXII. TiufB. LL. XI. TiufB. StL.* tertiam, ut conti-

nuò ordine decurrat instituta numerandi ratio, constituemus inventionis speciem. Quæ huic propria sunt, vel *denunciationem*, vel *vindicationem* rerum inventarum, vel si non vindicentur, *divisionem* earum adtingunt. Etenim cum res suas perdere, peregrinantibus maxime & viatoribus accidere soleat; ideoque dum inveniuntur, præsumi generaliter nequeat, dominum in propinquo commorari: hinc quo sic facilius ad notitiam suam perducatur, quorsum devenerint, & ubinam recuperari possint, inventorî injunctum, ut istas ter, tribus videlicet proximis diebus dominicis non interrupta serie se invicem excipientibus, *ruri*, in adjacente proxime ad locum inventionis templo, in *urbibus* vero in singulis intra earum pomeria sitis e suggestu, finita sacra concione, *Kyrko-Ordn. 1686. c. II. §. 5.* & insuper in proximo judicio territoriali vel judicio curiali majori, una vice proclamandas faciat. Et scopo quidem Legumlatoris haud secus ac analogiæ juris convenientissimum videtur, proclamationem judicalem non nisi in statis & ordinariis judiciis fieri, & iis quidem, quoties licet, diebus, qui & cæterum sollennibus aliarum rerum proclamationibus, destinati sunt, *II. 3. RB. IV. 2. §B. X. 3. HB.* quippe quibus maxima in foro adesse solet hominum frequentia. Vindicationem autem harum Jus nostrum domino non concedit, nisi sub conditione, ut præter impensas in rem perditam adipiscendam & conservandam ab inventore fortassis factas, utpote quas, ne hujus cum damno locupletetur dominus, resarciri omnino justum est, *Evperga* etjam, seu *præmium inventionis* solvat. Hoc quidem ipsum jure naturali inventorî minime deberi certum est, prout id solide ostendit WOLFIIUS *l. c. c. 3. §. 640*, unde & illud *non probe peti* ULPIANO dicitur,

tur, l. 43. §. 9. ff. de furt. At quemadmodum aliàs haud raro quæ liberalis sunt officii, in officia strictæ obligationis legibus civilibus permutantur; ita hic pariter factum, quo nimirum certa obtinendæ qualiscunque remunerationis spe proposita, inventores ad *bonam fidem* adhibendam tanto efficacius permoverentur, dominisque simul, de graviori iactura levi cum impendio ab ipsis avertenda prospiceretur. Interim, cum naturaliter meræ honestatis sit hæc præmii solutio, & abjectioris utique animi videatur restituendi necessitatem pretio magis quam naturæ regula metiri velle: nullo inde negotio colligitur, quidnam causæ fuerit, ut cum ejus quantitatem vetera Jura aut octante, *LII. 2. MhB. UplL.* aut sextante *XXXV. MhB. HolfL.* aut integra triente æstimationis rerum inventarum *XXXVII. BygdB. ÓGL. XIV. TiufB. SudermL. CIV. MhB. WestmL. XXIII. TiufB. LL. XII. TiufB. StL.* determinaverint, hodiernum eandem domino, suo fere arbitrio, definiendam permiserit. Quia tamen communitum eum voluit Legumlator, ut in inventore remunerando æquitatis haberet rationem (*gifve skålig hitteldn*); vix dubitaverim, quin si sordidiorem ea in re semet gesserit, nec amica compositione sopiri potuerit controversia, Judicis sit, lite ad se devoluta, suum interponere arbitrium, & pro magnitudine pretii rerum perditarum, inventionis difficultate, cæterisque quæ ponderis alicujus visa fuerint momentis, pronunciare, quantum inventori præstari conveniat. Cave autem hinc inferas, *jus detentionis* in rebus inventis inventori, quoad de præmio inventionis sibi satisfactum fuerit, concedendum esse. Præterquam enim quod generalis sit regula, laudatum *jus* nunquam ei qui ad lucrum captandum agit, sed illi tan-

tummodo, qui pro indemnitate sua certat, competere, argumento *XI. 3. XII. 8. XVII. 3. HB. VIII. II. UtsB. XIV. 4. SkiplB. SjöL. XV. 12. RB.* ita tanto absurdus idem, nisi qua *impensas*, inventorī indulgeretur, quanto manifestius ipsa legis littera innuat, eum his in causis observandum esse ordinem, ut inventum primum restituatur, inventionis deinde præmium solvatur. Cæterum circa *divisionem* perditarum hujusmodi rerum, ubi nimirum dominus jus earundem vindicandarum præscriptione amiserit, id peculiare obtinet, ut æstimationis illarum, publica subhastatione commodissime quidem & ne fraudibus locus relinquatur definiendæ, bessis fisco, triens inventorī cedat. Cujus rei, qua in, ceu ex locis superius adlatis patet, priscae etjam gentis nostræ leges cum hodiernis consentiunt, in eo sita est ratio, quod, cum viæ publicæ & plateæ, non in privati alicujus sed in coronæ sint dominio; huicque ideo *jus proprium ἀδίκου* in illis forte obvia *occupandi* competat: manifestissima deposcat æquitas, ut in his ipsis rebus melior sit fisci, quam inventoris conditio. Cumque secundum naturam sit, ut onerum eadem, quæ commodorum inter condominos servetur proportio; nec perspectu devium fuerit, impensas in rem inventam factas, his in casibus similiter pro rata fisco inter & inventorem esse dividendas.

§. XV.

Verum inveniuntur quoque non raro res animatæ, uno vocabulo *animalia*, eaque aut *mansueta* quæ definiente WOLFIO *l. cit. c. II. §. 304. hominum consuetudine gaudent & abeunt redeuntque, vel avolant revolantque, nec longius*

gius abire vel avolare solent; aut mansueti, quorum, secundum eundem §. 310. natura fera est, sed quæ ex consuetudine abeunt redeuntque, vel evolant revolantque. Esto igitur nobis quarta inventionis species inventio PECORIS ERRABUNDI seu animalis mansueti herbatici, quod domum reverti jam nescium extra solita pascua in alieno solo diutius vagatur, vernacula lingua *Drifteså XLVIII.*

3. *MGB.* Quænam pecoris notione contineantur animalia jam dudum inter Jure Consultos quaesitum constat. In primis de suis disputatum an in pecoribus connumerandi essent, l. 2. §. 2. ff. ad Leg. Aquil. l. 65. §. 4. ff. de Legat. 3. Et licet affirmativa jam olim plerisque placuisset, quamvis &, tributo in partes universo genere, inter quadrupedes, pecudes & bestias distinguere solerent, BYNKERSHOEK de reb. mancipi c. 6. 7. sopitam tamen litem denuo suscitavit JO. GOEDDEUS *Disp. P. I. disp. XVII.* §. 6. negativam fere veriore[m] ratus: quam & postea defendendam sibi sumit GERH. FELTMANNUS de *inclus. anim.* c. 20. a THOMASIO *dissert. de Abigeanu* §. §. 33. 38. data opera explosus. At quorsum opus, ut his peregrini juris sive subtilitatibus, sive nugis nos profundius immisceamus? Satius erit observasse, in patria nunquam quidem de suis an pecora essent fuisse dubitatum: sed vocis *Få*, quæ Romanorum *pecori* respondet, duplicem nihilo minus in Jure nostro occurrere significationem, latiore[m] unam, qua haud secus ac Germanicum *Vieh*, de quo THOMASIVS *Diss. prox. cit.* §. 40. omne animal mansuetum, sive herbaticum sive carnivorum, adeoque canes etiam, imo & felis sub se comprehendit: vid. *XXIV. BygdåB. ÓGL. XXXIII. BygnB. SudermL. XLIV. BygnB. LL.* & unicum fortassis hodierni Codicis locum

XXII.

XXII. 5. BB. ubi Oxe, håst, hund, eller hvad fê thêt hålst
 år &c. alteram strictiorem & quasi propriam, qua sola
 quæ vegetabilibus ordinarie velcuntur domestica animalia
 suo ambitu complectitur, quo in sensu & carnivoris
 istis contradistingui plerumque solet. Exempla habentur
 c. XXII. BygnB. in rubr. & §. §. 6. 7. 8. ibd. XXXIII.
 MB. in rubr. & §. 1. ibd. cfr. IX. 1. XII. in pr. XLVII.
 BygnB. II. TiufB. LL. XXVIII. 3. 4. WidherbB. UplL.
 LXVI. BygnB. WestmL. Atque posteriorem hanc accep-
 tionem, hujus jam esse loci, vel collatio ejusdem cum
 XLIII. 1. MB. & IX. 4. BygnB. unumquemque condo-
 cet. Quin autem sic & volatilia domestica mansueta peco-
 ris adpellatione includantur, nemo fortassis ambiget. De
 mansuefactis cervis, solis fere & gratissimis Lapponum o-
 pibus, anceps magis futura fuisset quæstio, nisi & eos
 jamjam, quoad a feris discerni potuerint, mansuetis æqui-
 parari placuisset K. Hôrord. d. 21. Aug. 1766. Satis ergo
 jam clarum, quænam sint de quorum inventione nunc
 sermo est animalia. Nec minus manifestum, dici non
 posse hæc ipsa inveniri, vel quamdiu in fundo sui domini
 aut ejus confiniis agant, vel mox ac in alienum evale-
 rint solum adprehensa: sed omnino requiri, antequam a
 non-domino suo immittantur gregi, ut a nemine agnita,
 tamdiu per incerta oberraverint loca, ut ex communi ho-
 minum judicio dubium amplius videri non debeat, eadem
 sibimet relicta, iter quo domum redeant vix ac ne vix
 quidem repertura. Cfr. IX. 1. BygnB. Nisi enim hoc
 immoti instar ponatur principii, facillimum erit turpissi-
 mum quemvis abigeatum, honestiori inventionis nomine
 prætexere. Quæ autem de hac sigillatim specie Jura no-
 stra præcipiunt ad sequentia fere redeunt momenta, ni-
 mi-

mirum (1.) ut simplici tantum vice publica ejus proclamatio sit facienda, in templis scil. & concione sacra illius urbis aut parochiæ, intra cujus limites inventum fuit pecus. Ratio est, quod cum aliquanto insolentius sit, pecora longe admodum e pascuis, quibus adsueverunt, divertere; maxime quoque probabile videatur unius, etiam proclamationis beneficio ad aures domini perventurum cujusnam custodia pecus suam detineatur. Quamvis tamen honeste & laudabiliter se gerant, qui *equos* præsertim *fugitivos*, quod dissitiora nonnunquam isti petere soleant loca, Præfecto provinciæ denunciant, ejusque opera per omnem præfecturam proclamandos curant. (2) Ut pecudibus hisce, si ad utendum fruendum idoneæ fuerint, quales Jus vetus *Nyttiaså* adpellat, jumentis puta, in specie olim *Wårknadha så*, *Trknadha* - & *Örknada så* dictis, vaccis item, ovibus & capris ad vecturas & mulctum, quinimo, si modo non anticipetur legitimum tempus, ad tonsuram, non tamen ante factam rite proclamationem, cfr. *IX 1. BB. in fin. LIII. 2. MhB. UplL. XXXV. 1. TiufB. LL. in fin.* uti frui inventori liceat. Interest namque id ipsius domini, ex ea inprimis causa, quod sumtus in custodiam & curationem eorum expensi, perceptis ex iisdem operarum, mulctus & tonsuræ fructibus, quoad ejus fieri potest, compensandi veniant. (3.) Ut domino suum repetenti, contra quam olim nonnullis saltem in provinciis moris fuisse observamus, *LIII. MhB. UplL. in pr. XV. 2. TiufB. WGL. XXXIV. BygdB. ÖGL.* nulla honorarii pro inventione, nisi promissum fuerit, solvendi, sed *impensarum* solummodo, quatenus fructuum æstimationem superaverint, refundendarum necessitas incumbat, cfr. *XXXV. TiufB. LL. in pr.* (4.) Ut si vel læsæ exi-

E fi-

stimationis fit inventor, vel aliis infuper præfumptionibus gravatus, probata etiam denunciatione inventi pecoris, ad abigeatus suspicionem juramento præterea fuppletorio diluendam compelli queat. Quod ipfum quam æquum fit, licet & aliàs in foro juramentis ludere minime conveniat, ex fumma memorati modo criminis & patrandi & occultandi facilitate plus fatis intelligitur. (5.) Ut fi pecus fuum intra legitimum tempus vindicare neglexerit dominus, illud ubicunque demum repertum *Inventori* in folidum adquiratur.

§. XVI.

Excipit jam quinta inventionis fpecies, quæ in inventione ANIMALIUM MANSUEFACTORUM confiftit. Plura quidem horum occurrere genera, ut feras quasvis cicures, pavones, columbas, accipitres aucupatorios, apes &c. nemini eft ignotum. Sed cum pleraque unius fere voluptatis cauffa ali confueverint; & ars accipitraria, ufitatior olim, vid. *XIII. 4. Fornam B. WGL.* peflum prope jam dudum in patria iverit; folæ ex his apes ob fummam fuam in re ceconomica utilitatem dignæ vifæ funt de quarum inventione recentiori hoc noftro ævo leges ferri e publica re effet *XXI. 1. 2. BB. XLVIII. 4. MB.* reliquis ne commemoratis quidem, nifi quatenus in *noxalibus actionibus* neceffaria quædam de iis contingeret infpectio *XXII. 8. BB. XXXIII. 3. MB.* Quod tamen cum non impediatur, quo minus de fingulis mansuefactorum generibus quæftio in foro moveri queat, noftro erit principia, quæ iftiusmodi cauffis rite difcutiendis inferviunt, generatim paucis explicare. Probe igitur tenendum *man-*
fue-

suafacta in duplici considerari debere discrimine, prout vel manifestis notis a feris sui generis dignosci vel non dignosci possant. Illa *discernibilia*, hæc *indiscernibilia* WOLFIIUS *l. c. cap. II. §. 267.* adpellavit. De his palam est, ea nostra eo tantum usque intelligi donec vel revertendi consuetudinem non deseruerint, vel hæc deserta in conspectu nostro sic exstiterint, ut haud difficilis sit eorum persecutio: & contra eadem, simulac revertendi animum abiecerint, nostrisque oculis ita se subduxerint, ut desperari debeat, an in nostram denuo redigi queant potestatem, *nulius* tanto magis fieri, quanto evidentius liqueat, & omnem domino viam, qua ea sua esse probet, defuturam, illaque vel ea propter pro derelictis merito habenda fore. Cum jam apes ad indiscernibilium classem referendas esse pateat, nullo inde negotio conficitur, quod si *examen apium*, seu nova illa progenies, quæ alveari, quo in edita fuit exire novasque sibi sedes quærere cogitur, longius evolaverit; dominus vero in continenti id ipsam persecutus, arborem vel locum quemcunque in quo confederit, indicio ejus rei vicinis facto, signaverit, eum dominium illius amisisse censei minime posse: idem valere, si intra propria sua septa, *innom hägnad*, id est, *i åkergårde, ång och beteshaga*, cfr. *XIV. 1. 2. in pr. BB.* item *XXXIX. in pr. BB. LL. & XXX. in pr. BB. SudermL.* ubi scilicet facillima ipsimet apium suarum futura est occupatio, confederit: & nemini igitur, positis his circumstantiis integrum esse fugitivum examen sibi intercipere. *XXI. 1. BB. coll. cum §. 2. ibd.* Ex adverso, si domino plane inscio evaserit, vel eum persequentem extra septa sic effugerit, ut ubinam recipi possit nesciat; tum certe eum dominio ejusdem excidisse recte judicari, & apes, ad instar

rerum nullius occupanti, si is jus occupandi habuerit in solidum, sin minus, in commune cum illo ad quem laudatum jus pertinet adquiri. Quibus ex principiis supra §. VII. latius expositis, facile deducitur, quam naturali æquitati congrua sint, quæ Jur. nostro sanciantur l. c. §. 2. & XLVIII. 3. MB. ut apes quas quis in suo agro, vel cujus partem pro indiviso possidet, invenerit, sibi soli cedant: ut in hoc casu eas publice proclamari minime opus sit: ut qui in alieno solo sed intra septa, quippe quæ occupandi gratia sibi ingredi non licet, invenerit, nullam ex iis partem percipiat: ut qui extra septa in alieno invenerit, triente tantum earum inventionis jure potiatur, duas autem trientes domino fundi cedere cogatur: ut colonus similiter, non nisi trientem apium, in fundo, quem conduccionis lege possidet inventarum, suam faciat; quod quidem ob rationis paritatem ad omnes etiam alios, qui sine proprietatis particula alienos fundos incolunt extendendum: ut singulis his in casibus, in quibus nimirum inventor ipsemet proprietarius fundi non est, proclamatio inventionis necessario sit facienda; ut denique collisione inter duos vel plures inventores existente, eum, qui inventas primus proclamari fecerit, cæteris præferri oporteat. De indiffernibilibus autem reliquis, quod simulac in nostra esse desierint possessione, ex eo quod circa capturam ferarum obtinet jure, pronuntiandum sit, in aprico satis positum existimamus. Magis vero ambigua de discernibilibus bestijs, quas in dominio alienius fuisse certo constat, est quæstio, an & illæ mox ac omnis earum propria nostra opera in continenti recuperandarum spes decollaverit, in ferarum censum reversæ judicari debeant? Ita quidem Romanis visum est, §. 15. Inst. de rer. div. l. 44. ff. de

de adq. rer. dom. forsan ut frivolis litibus materia subtraheretur. In contrariam autem sententiam iverunt GROTIUS l. c. §. 3. HUBERUS l. c. 5-8. p. 458. & WOLFIUS l. c. §. §. 268. 271. 272. 288. 290. eas si vel nulla alia re, quam torquibus aut crepundiis a feris dignosci queant, hanc solum ob causam, quod in naturalem libertatem se receperint, & persecutionem domini evaserint, derelictas minime præsumendas esse rati. Nos præeunte PUFENDORFFIO *Jur. N. & G. Lib. IV. c. 6. §. 12.* distinguendum arbitramur inter animalia, de quibus ex ipsa eorum qualitate & prodentibus sese exutæ nativæ feritatis indiciis certo judicari potest ea fuisse *mansuetata*, & illa, quæ quis nunquam cicurata, aut vivariis inclusa, aut domi suæ eatenis constricta aluit: *illa* videlicet ubi capiuntur, domino indicanda, vel si is ignoretur, publice denuncianda esse, hæc vero, quantumvis crepundiis insignita, statim ac capta sunt, capientis fieri. Hinc si quis in Fennia nostra pavones invenerit, vel domesticas columbas, vel anates vel simias vel feras alias fugitivas, quas nec dum hominum consortium valde abhorrere, quin potius ad capiendam escam facillime adlici posse, adeoque cicures non ita pridem fuisse liquido adpareat; næ is famam suam & existimationem periculo exponet, si eas absque prægressa proclamatione publica sibi retinere in animum inducat. Sin in feram quis incidit adpena quidem sibi veteris domini signa gestantem, sed ad humanum conspectum extreme pavidam & fugam ex omnibus suis viribus molientem, scrupulosi nimium hominis foret de domino ejusdem inquirendo deliberare. Etenim cum hujusmodi animalia per insitam sibi natura infinitam vagandi vim perpetuo velut possessioni renitantur, ut proinde nec ullum eorum

absque adcurata custodia & continua quasi occupatione intelligi queat dominium; neque dubitandum videtur, quin ex eodem momento quo in libertatem semet vindicarunt, pro *rebus nullius* sint habenda. Cfr. PUFEND. l. c.

§. XVII.

Succedit demum sexta eaque ultima inventionis species, inventio nimirum RERUM NAUFRAGARUM, de qua cum specialis, *Maritimi* nempe sit *Juris*, in *Jure* nostro *communi XLVIII. 2MB.* non nisi remissive agitur, ad genuinata scilicet hujus materiae sedem, quae habetur *l. IV. Capp. Sid/B SidL.* ablegando. Duæ interim loco primum adducto notantur inferiores quasi hujus inventionis species, *una*, navis a praesidiariis nautis desertæ, in litus projectæ aut in alto fluctibus agitatae, *Skeppsynd* cfr. *XLII. 5. MB.* altera mercium vel levandæ navis causa jactarum, vel naufragio distractarum, sive ad litus jam adpullæ, sive in maris superficie natantes, sive in fundum cum vel sine adligato fune signoque adrexo submersæ, istæ deprehendantur, *Strandvrak.* Cfr. *K. förordn. om Dyker. d. 18 Nov. 1734. Gottl. StL. Lib. III. P. 3. c. 13.* Quamvis vero sic objecto quod vocant materiali differant *Skeppsynd* & *Strandvrak*, communi olim nomine *Watsyndir* dictæ; quia tamen idem habent objectum formale, adeoque & in iis quæ juris sunt, per omnia inter se conveniunt, hic ut unica solummodo species merito considerantur. Vix autem quisquam adeo in institutis gentium est hospes, ut nesciat, per omnem fere notiores orbis nostræ partem, postquam Legum vel Rhodiarum vel Roma-

narum in hac caussa æquiorum, v. STYPMANN. *Jus Marit. P. V. c. 5. §. 3.* & LOCCEN. *de Jur. Marit. L. 1. c. 7. §. 8. 10.* cecidisset observantia, olim invaluisse, ut res naufragas, quantumvis & sole meridiano clarius adparere debuisset, eas deficiente juxta derelictionis præsumptione domini manere, nec adprehendentis fieri posse, l. 2. §. 8. & l. 3. ff. *de Leg. Rhod. de jactu*, vel accolis impune diripiendas permitterent, vel domino territorii velut marisfructum aut litoris sui quandam accessionem addicerent, ipsis etiam nautis haud raro servituti mancipatis. Constat potius, medio imprimis ævo, cum aurea sæpe hinc expectanda videretur messis, eo audaciæ & inhumanitatis proVectam fuisse hanc deprædationum licentiam, ut gentium alii, Deum de sua benedictione litoribus largiter impertienda (*dass Gott das Strandrecht segnen wolle*) blasphemis publice invocandum facerent precibus, THOMAS. *de Jure consuet. & observ. §. 113.* TITIUS *Jur. Germ. priv. Lib. X. c. 13. §. 20.* alii a mari remotiores in ipsa continenti naufragiumingerent, eoque sub prætextu viatores, ponte collapsio vel curru diffracto damnum passos, rebus suis omnibus spoliarent; ceu hoc de *Trevirensibus* & de *Bremensibus* in specie evictum dederunt KRESSIUS *ad Artic. 218. Const. Crim. Carol. p. 784.* WESTPHAL *Monum. Cimbr. T. IV. pp. 908-926.* quo in loco & copiosam recensionem statutorum ad historiam barbari hujus juris pertinentium lectu haud injucundam exhibet, ex qua & suppleri quadantenus possunt, quæ de hoc argumento egregie commentati sunt EHRENSTRÄLE in *dissert. de Jure fisci in bona naufr. Lund. 1752.* & IHRE in *Histor. Juris Warechi Upsf. eodem anno editis.* Nobis hac in re prolixioribus esse non licet. Observabimus solum Majores nostros,

stros, piratica quantumvis famulos, tantam inhumanitatem omni ævo fuisse detestatos. Sedit iis eadem quæ THEODORICO Ostrogothorum Regi sententia, cui notante e GOLDASTI *Const. Imp. WESTPHAL. l. c. crudelitatis genus esse visum est, ultra naufragium velle defavire & illos ad dispendia cogere, quibus inopem vitam inmania pericula cessisse probarentur.* Hinc etiam olim bona naufraga, servaticio modo detracto, salva dominis suis restituenda edixerant. Et licet his, si ignorarentur penitus, nec intra annum & noctem sui indicium facerent, jus vindicandi eriperent; iis tamen de quibus certo innotuisset, ne quidem annalem hanc præscriptionem, quominus res suas recuperarent, obstare voluerunt. Vid. XXXVII. 3. BB. ÓGL. VIII. 2. 3. SkL. Lib. III. Part. 3. c. 13. Gottl. StL. LIV. MhB. UplL. in pr. CVI. MhB. WestmL. XXXVII. MhB. HelfL. XVIII. 2. BjörkR. XXXVI. TinsB. LL. in pr. XIV. TinsB. StL. cfr. STJERNHÖÖK de Jure Sv. & G. pp. 376. 377. Hodie sic obtinet, ut quisquis res naufragas invenerit, eas Præfecto Regio, aut cum jam Fiscus jus naufragia colligendi in Societates Urinatorias quarum duæ institutæ sunt, (*Södra och Norra Dykeri- och Bergnings-Compagnierne*) transtulerit, proximo harum Societatum Mandatario intra noctiduum, vel quam primum id per locorum distantiam fieri queat, denunciare teneatur. Quo facta cura & opera Societatis, in cujus ditione calamitas accidit, res naufragæ mox colliguntur, quæ corruptioni celerius obnoxix forent, publica auctione dividentur, reliqua in tuto loco custodienda deponuntur, donec aut domino, si de eo liqueat, significatum, aut, ubi is ignoretur, per univrsum regnum proclamatum fuerit naufragium. Si dominus res suas vindicaturus intra annum &

noctem comparuerit, nec hostis sit nostræ civitatis, hostiles enim res *bellica occupatione* coronæ cedere per se patet *C. I. Sjösk.B.* tum reliquis porro mercibus publica sub hasta distractis, soluto tantummodo servaticio, de quo *K. förordn. d. 18 Nov. 1734. §. 3. & K. förkl. d. 6. Mart. 1739. §. 3.* & quæ cæterum vectigalis & Tolagii loco pendenda præcipiuntur, pretium earum omne recuperat. Sin ultra hoc tempus emanserit, bona naufraga, servaticio iis quorum interest præstito, Fisco adplicantur. Quod quidem jam, cum commercia universum pæne humanum genus communi velut foedere junxerint, & parum absit, quin Mercatores per omnem orbem dispersos peculiarem unam societatem in statu naturali viventem, & consuetudinario quodam jure ac mercatoria fide subnixam efficere dixeris, rarissime continget. Ratio autem cur fiscus ubivis fere gentium jus colligendi naufragii totum sibi vindicaverit, non inde petenda est, quasi ex alienis calamitatibus turpi avaritia compendium sectentur Principes; verum inde potius, quod actum pæne esset de navigationis & commerciorum securitate, nisi districtissimam agerent curam, ne aliter quam publico nomine omne hoc maritimis periculis occurrendi negotium peragatur, & ne quid de naufragis rebus surrepticia occupandi diligentia in privatorum pervenire queat dominium. Cfr. sæpius cit. *K. förordn. d. 18. Nov. 1734. §. 2.* Utinam & sic caveri fatis posset, ne afflictis addatur afflictio, & servatores jura sibi arrogent, immiti ipsa maris tempestate turbidisque procellis rapaciora.

§. XVIII.

Supereft, ad metam jam properaturis, ut de delictis quæ circa res inventas ab *inventore* perpetrari queunt

panca subjungamus. Delinquitur in rebus inventis (1.) denunciationem earum & proclamationem, ubi lege præcepta fuerit, mala fide negligendo. Et quamvis palam sit in dolo verfatum indiscriminatim dici non debere quemlibet, qui rerum a se inventarum numerum, pondus, aut reliquas quibus dignosci possent notas exactissima adcurratione proclamationi inferendas non fecerit, quippe quod prudentia plerumque suadeat, ne aliæ præconis voce propalandæ credantur talium rerum notæ, quam quæ domino quidem ad eas pro suis agnoscendas, fraudatori non item ad interceptionem earum tentandam sufficiant: delinquitur tamen (2.) partem inventorum, dum vel domino restituenda vel ad divisionem conferenda erunt, reticendo, abnegando & occultando: ut & (3.) Inventa ante adsertum sibi legitime eorum dominium sic distrahendo, ut quibus quæ totum vel partem cedere debuissent jure suo frustrentur, XLVIII. 5. MB. coll. cam K. Br. om Fynd d. 20 Aug. 1745. Singula vero hæc delicta, quemadmodum ob dolum in delinquente lucrificandi animum, ad furti naturam proxime accedere nemo non videt; isa nec difficile ad judicandum, pœnæ, qua vindicari eadem conveniat quantitatem ad analogiam quandam pœnæ adfinibus furti speciebus propositæ, si aliâs cohærebit legum latio, esse exigendam. At quoniam eatenus a furtis differunt, quatenus res *inventa* non, pariter ac *furata*, e possessoris sui *custodia* surripiuntur; ideo neque obscurum esse poterit, quam æquitati omnino sit consentaneum, ut mitioribus quam hæc ipsa pœnis coercantur. Nam & levius est quod ex iis publicæ securitati imminet detrimentum; & plus etiam habent excusationis ex oblata forte, non studio quæsitæ, contrectandæ rei alienæ occasione. Hinc &

Ju-

Juris nostri hodierni Conditores, repudiata antiquarum & exoticarum plerarumque legum duritie, criminibus, quæ in speciebus inventionis, quas *communis* esse juris supra diximus, admittuntur, multam *dupli* & eam sic quidem poena furti simplicis triente leviolem constituerunt. *XLVIII. 5. MB.* cfr. *XL. 1. ibd.* Nec dubitandum, quin, quoties multæ solvendæ par non fuerit delinquens poena corporis afflictiva ipsi irroganda veniat, secundum *duas* solum trientes æstimationis rerum inventarum in quibus fraudulentè se gesserat, quo sic corporalis pœnæ eadem quæ pecuniariæ *furem* inter & *dolosum inventorem* servetur proportio. Non quidem ignoramus a Supremo Dicastèrio Regio, quod hic Aboæ est, non in caussa modo speciali aliter pronunciatum, verum & *litteris* quas vocant *circularibus* ad subiectos sibi Judices datis generaliter præceptum fuisse, ut dolosi inventores multæ pendendæ impares poena corporis pro integra rerum a se interversarum æstimatione plecterentur (*). Sed hoc, ut salva Tanti Regii Judicii

F 2

aucto-

(*) Ne gratis hoc dixisse videamur, ipsas adponemus litteras, quarum hic est tenor: *Wi Etc Etc Af thet Under-Domare hemstålt Kongl. Hof-Rätten sådane mål, som angått fynd och hittegods, eburu Lagen uti XXV. Cap. 5. §. RB därtill ingen anledning gifver, och den som med utslaget varit misnögd därföre bordt underrättas at genom Besvär sielf anmäla saken i Hof-Rätten, har Kongl. Hof Rätten vid samma måls föredragande åfven funnit, at then som i följe af 5. §. XLVIII. C. MB. blifvit fæld til de där utsatte dubbla böter emot vârdet af fyndet, och ei mågtat them gâlda, är belagd med kroppspålt, uträknad efter böterne, som dock ei kan vara Lagens rätta mening, så vida den bråttslige i slika båndelse skulle undergå svåra straff ån then som första gången betrâdes med stöld; hvârföre och til förekommande af slika irring Kongl. Hof-Rätten åktat nå-*

auctoritate nostram ingenue profiteamur sententiam, non alio factum videtur jure, quam quod reddere dicitur Prætor, etiam cum inique decernit. Quotus enim quisque est qui non evidentissime perspicit, admissa hac causæ in quæstionem deductæ decisione, funditus everti inculcatum toties a Legumlatore principium, ut in analogis criminibus *samma skilnad som år - - - uti selfva bôtterna, bör jämväl uti straffet hafva rum, når bôtterne i kroppsplikt förvandlas, K. Br. d. 5. Decemb. 1739. cfr. K. Br. om tvebôtes stölder d. 20. Dec. 1737. & om Nidings-stöld. d. 17 Januar. 1741.* Monuisse autem vix opus fuerit hac pœna dimitendum non esse eum, qui prætenfa pecoris errabundi inventione, veritatem sui adserti jure jurando firmare non potuit. Is quippe, utpote abigeatus reum semet confessus, quod huic crimini statutum est supplicio, adficiendus erit, *K. Förordn. d. 3. Aug. 1748.* Quandoquidem vero omnia, quæ ad mare quoquo modo intutum reddendum & turbendam navigationis securitatem tendunt scelera, propter singularem partim eorum aut patrandorum aut occultandorum facilitatem, partim & ob damni ex illis orituri magnitudinem, extraordinaria vindicari soleant severitate, vid. *XVIII. 2. 3. 4. 5. XLII. 2. 3. MB. K. M. Påbud d. 31. Januar. 1751. K. Förordn. d. 28. Nov. 1766.* neque iniquum videbitur, quod qui circa inventionem nauticam malam adhibuerint fidem, gravioribus subjiciantur pœnis. Ut igitur ambigi nequit, quin in
eos

dig, at härigenom förståndiga Eder, det kroppsplikten uti dylike förefallande årender bör lämpas efter värdet af godset som blifvit hittadt och ei efter dubbla bôtterne. Befälle &c. &c. Åbo d. 16. Febr. 1751. Et mireris profecto ex sanis præmissis conclusionem minus sanam fuisse deductam.

eos qui inventis rebus naufragis denunciationem earum differunt, licet & nulla alia re peccaverint, viginti thalerorum mulcta sit animadvertendum, vid. *Const. Rex. prox. cit.* ita interversoribus naufragarum mercium a se inventarum *quadrupli* mulctam, vel poenam corporis, ex integro earundem pretio cum augmento quadrantis computatam, infligendam esse docet *c. IV. SjöskB. coll. cum XLII. 5. MB. & K. Br. d. 17. Januar. 1741.* cum contra qui servatas jam merces clam & fraudulentè contrectaverint, sive sub ipso tempore naufragii, sive postea illud fiat, poena capitis plectantur. *XLII. 2. MB. cfr. K. M. Rescr. til Åbo Hof-R. d. 22. Dec. 1743.*

Sed hic pedem jam figimus. Si quid candidis & æquis rerum æstimatoribus hac qualicumque nostra commentatiuncula ad illustrationem patrii Juris contulisse videbimur, erit de quo magnopere nobis gratulabimur.

